

Cvetko Golar: Poletno klasje. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Splošna knjižnica, št. 5. 1923.

Po svojem silnem razmahu v času tako zvane «moderne» je slovenska poezija omahnila na pota, ki jih glavno karakterizira pomanjkanje velike osebnosti in intenzivnih tvornih sposobnosti. O umetnosti je mogoče govoriti le pri nekaterih posameznikih, v kolikor so dali notranjim obrazom svoj, doživljen izraz in tako vzdržali tradicijo ustvarjanja pri nas, če že pesem njihova ni imela zvoka in sile iz zakonov večnih skrivnosti ravno in neprestano rastoče genialnosti. Velika večina pa je ostala v vrsti delavcev, ki so po svojih močeh in okusu ravnali svoj svet in tuje vplive v struge, zorane od Župančičevega pluga in tako obtičali na potih formalizma. Ta kratki uvod v toliko, da laže podčrtam vrednote dela Cvetka Golarja, ki je v zgoraj navedeni knjigi zbral večino plodov svojega pesniškega talenta. Časovno naši moderni blizu in deloma i njen sopotnik je z naravnost otroško poštenostjo in jasnostjo pred samim seboj hodil pota svojega svojevrstnega razvoja. Ta nepretrgani, z nobeno lažjo — bodisi proti sebi ali proti svetu — omadeževani stik s svojim umetniškim credo je hranil svobodni tek studencem njegovih tvornih sposobnosti, da je prosto polnil posode notranjih doživetij s čistim, resničnim življenjem. Vtisnil je pesmim pečat vsega živega in odmeril njih očetu mesto tvorne, umetniške osebnosti v hramu poezije.

Cvetko Golar je svojevrsten pojav pri nas. Dejal bi — človek iz drugega sveta, mimo dnevnih brig in časovnih problemov, pa tudi mimo tistih skrivnosti, iz katerih rastejo osebnosti iz neznanosti v neznanost, iz kaosa svojih elementov v njihov smotreni obraz, pa bodisi ob zarji slutene svobode ali ob žaru širokih, s celim organizmom obseženih spoznanj. Golarja dele i od prvega i od drugega sveta jasno črtane meje, hranjene po eni strani v njegovem razmerju do življenja in po drugi v organizaciji njegovega duha in talenta. Tu je samosvoj popotnik v kraljestvu svojih polj in gozdov, svojih vasi in svojih ljubic — otroško, naivno srce, ki mu je gledanje samo na sebi prva in glavna funkcija. Nekaj jasnine in vedrosti naših gorskih voda je v njega zvoku, nekaj tistega, kar ne zastaja, ne razjeda, kar ne odraža v sebi, ne obsega, pač pa se bolj poigrava, se izživlja v trenutku, razbija luč v tisoč bleskov in krasi sebe in svojo strugo. Imamo značilno besedo fant, ki označuje vsaj polovico Golarja. Fant s svojim, od videza izpolnjenim svetom, ki nosi v dnu svojih oči čuden, naiven sen o razkošju, veseljaški noblesi, prešernosti in košatosti, o sijaju in blesku, pa bodisi v prirodi ali pa v očeh dragega dekleta. Obenem fant brez svoje kmetije, tu napol godec, napol deseti brat. V bistvu je užitek in to je os njegovega razmerja do vsega okrog njega. Toda to uživanje ima čisto svoj značaj, ker se razliva iz temnih vrelišč vedno v službi čiste, nedolžne radosti celega človeka. Zato je tudi njegov odnošaj do žene jasen in deviški, ves nekam z roso pokropljen, da neredko pušča v spominu hladno sled. Neprestani, iskreni stik s naravo je sprožil v tem srcu širše harmonije zmožno struno naivne, vedre pobožnosti, ki sicer ne poje pesmi religiozних doživetij, ki pa vendar polni ves blišč okolice z neko toploto, z neopredeljivo, slajšo zaokroženostjo in ki obenem pesniku samemu ravna poglede in želje.

Studenc poezije, ki poteka iz orisane osebnosti, je srečno pretil svoje bistre vode v urejeno strugo zaradi spočetka omenjenih dveh glavnih vzrokov: Ker Golar ni nasilno posegel preko mej svojega talenta in ker je povedal vedno le ono, kar je bilo iskreno in živo, česar je bilo srce polno. Borec co ipso ni —

borec v tem zmyslu, da bi se mu od notranjih požarjev zmedla priučena govornica in bi absolutno ugnetal svoj svet v novo, svojo linijo in svoj ritem. Niznam pri roki vsega potrebnega, da bi poizkusil ugotoviti, v koliko ga je privlačevala narodna pesem, naša in drugih narodov in v koliko je zajemal pri Otonu Župančiču, Murnu, Koljcovu in drugih. Toda, dasi je zajemal, je vendar njegova iskrenost prepojila včasih i dokaj sestavljeni izraz s sokom, ki izpričuje Golarjevo osebnost, Golarjevo intuicijo.

Pričujoča zbirka ima v glavnem to slabo stran, da pesnik ni bil dovolj strog kritik pri izbiranju. Brez vse škode bi lahko odpadlo ono malo pesmi, kjer Golar ni iskren proti samemu sebi in kjer se je kot človek navdušil ob misli in porabil zanjo svoje znanje, ne da bi bila med obojim kakšna globlja vez (n. pr. str. 88, 97, 110 in dr.). Nadalje nekaj pesmi, ki razkrivajo Golarjevo senčno stran in zaradi katere pogrešajo marsikatere njegove novejšje pesmi ono toploto in globino, ki je odlikovala produkte prejšnjih let. Ta senčna stran je nekakšna površnost pri prelivanju doživetja v formo, nekakšna pomanjkljiva koncentracija, premajhen respekt pred zaokroženostjo, pred notranjo zakonitostjo izraza. V zbirki so pesmi, ki se zde, da so nastale v naglici, brez tiste strogosti ustvarjanja, ki do konca, do dna pretehta razmerja posode in napetost, polnost privrelega curka. Marsikdaj je bogata, topla dispozicija odpravljena s površnim zaključkom, večkrat je na najtišjo, iskreno poživiljeno lastnino prikrpan drugod posneti drob, ki — neorganičen — zveni mrzlo in površno. Podobni pomanjkljaji manjšajo vrednost knjige, kjer so zbrane tudi pesmi, ki jih lahko uvrščamo med bisere naše poezije (n. pr. str. 56, 62, 65, 113, 118 in dr.).

Ferdo Kozak.

Vrchlickega prevod Aškerčevih poezij. (Výbor básní Ant. Aškerce. Přeložil Jaroslav Vrchlický. Sborník Světové poesie sv. 143. V Praze 1923. Str. 80.)

Moderna češka romantika, ki se je ustanovila v 70. letih preteklega stoletja in se s svojim kozmopolitičnim značajem javila kot reakcija proti starejši domoljubni in vseslovansko ubrani poeziji, si je postavila za cilj svojega literarnega stremljenja — odpreti češkemu slovstvu in splošni češki kulturi okna v svetovne literature in kulture, pokazati češkemu umetniku ter inteligentu nove umetniške in kulturne horizonte, skratka, prizadevala si je oprostiti češko književnost in češko življenje ozkega domačega provincijalizma. Ta svoj program so jeli njeni glavni reprezentantje — Jar. Vrchlický, Jos. V. Sládek in Julius Zeyer — uresničevati deloma s svojimi originalnimi deli v duhu umetniških romantičnih gesel, deloma pa s svojimi prevodi iz svetovnih literatur, v katerih so ne samo kazali nova pota, na katera naj bi se podala zaostala češka književnost, temveč so tudi hoteli z njimi nadomestiti vse, česar je češki književnosti še primanjkovalo. Na ta način so se nadejali, da čim prej pospešijo ne le literarni, temveč tudi kulturni napredek in duševni razvoj češkega življenja, ki se je zlasti ta čas kar dušilo v težki stagnaciji. Raz to stališče je torej treba še danes motriti prevajalsko literaturo te dobe, zlasti pa celo piramido Vrchlickega prevodov iz vseh živih jezikov.

Eklektični Vrchlický (ta eklektizem je splošni značaj češkega novodobnega romantizma!), ki ga je vodila žgoča žejja, spoznati vse posebnosti in vrednosti svetovnih literatur in kultur, je prevajal vse, kar se mu je zdelo potrebno in vredno češke literarne oblike. Najbolj je prevajal iz romanskih in germanskih jezikov, med slovanskimi samo iz poljščine in slovenščine. Med najbolj vredne je šteti njegove prevode iz romanskih in germanskih avtorjev, ki so najbolj ugajali njegovi lastni osebnosti in ki so imeli največji vpliv na njegove pesniške